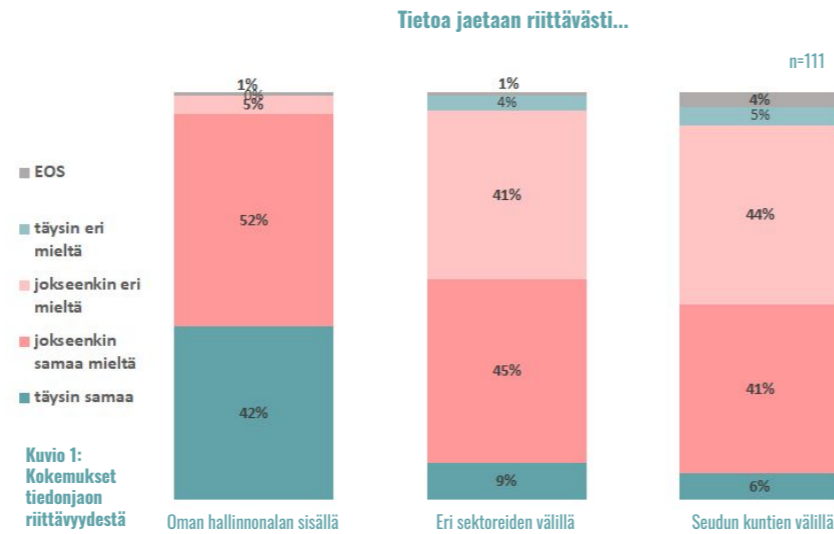

Tiedon saatavuudessa ja jakamisessa on esteitä kaupunkiseuduilla

MAL(PE)-työssä on edistytty viime vuosina, mutta onko yhteistyö aidosti rajat ylittävää? BEMINE-hankkeessa toteutetusta kyselystä käy ilmi, että sektori- ja kuntarajat ovat edelleen huomattava este tiedonkululle (kuvio 1). Kyselyssä kartoitettiin kaupunkiseututasoiseen suunnitteluun, kehittämiseen, päätöksentekoon ja seurantaan liittyviä tietotarpeita sekä tiedon hallinnan ja hyödyntämisen välineitä. Se osoitettiin MAL-verkoston jäsenistölle sekä tutkimustiimien kotimaisille kohdealueille. Kyselyyn vastasi 111 henkilöä yli 30 eri kunnasta ja seitsemältä kaupunkiseudulta. Vastausprosentti oli 37. Vastajat toimivat pääosin operatiivisen tason viran- tai toimenhaltijoina eri toimialoilla.

Miksi tiedon jakaminen on vaikeaa?

Toimijoiden asenteet näkyvät sekä hallinnon sektoreiden että seudun kuntien välisessä tiedonjaossa. Lähes puolet vastaajista ei pitänyt seudun toisen kunnan tuottamia selvityksiä kovinkaan tärkeänä tietolähteenä (kuvio 2). Kuntapäätäjät ja viranhaltijat ovat viime kädessä vastuullisia omille taustatahoilleen, kunnille. Tällöin voidaan perustellusti kysyä, kuka aidosti ajaa seudun etua. Varsinkin jos koetaan, että tieto tuo valtaa ja vahvistaa omaa asemaa erilaisista resursseista kilpailtaessa.

Hallinnollis-toiminnalliset rakenteet heikentävät tiedon kulkua. Tiedonjaon foorumeiden tai rutiinien puuttuminen aiheuttaa osaltaan epäselvyyttä monitoimijaisessa ympäristössä. Myös valtion edustuksen epäyhtenäisyyden, ministeriöiden keskinäisen työnjaon ja yhtenäisen kaupunkipolitiikan puuttumisen nähtiin hankaloittavan kaupunkiseutujen kehittämistä.

Yleinen tiedonhallinnan kompleksisuus kytkeytyy yhteismitallisen tiedon puutteeseen. Asiantuntijatyötä rasittaa lisäksi "informaatiotulva" ja kiire. MAL(PE)-työhön kaupunkiseuduilla liittyy väistämättä monitasoisuutta ja -teemaisuutta. Niiden omaksumiseen ja hallintaan on organisaatio- ja henkilötasolla käytettävissä vain rajallisesti resursseja.

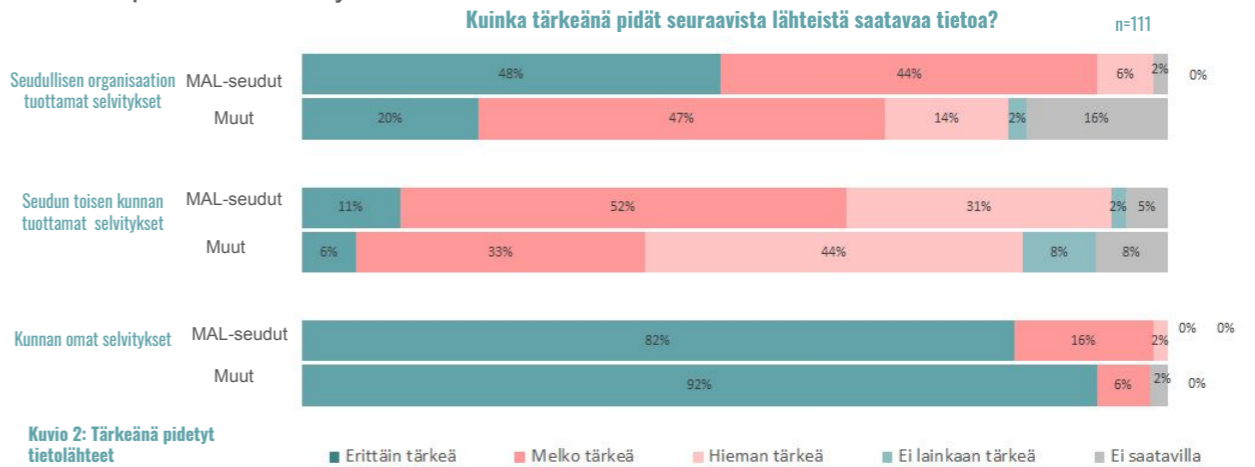
"Kuntien organisaatioiden siilomaisuus ja vanhat tavat ts. asenne, jossa on tärkeää hoitaa vain oma työtehtävänsä näkemättä laajemmin tehtävänä jakaa tietoa ja verkostoitua avoimesti estää tiedon jakamista."

"Kollegiaalisella tasolla tiedonvälitys toimii, virasto- ja luottamuselintasolla ei niin hyvin. Syinä sektorien kilpailu arvostuksesta ja määrärahoista sekä kuntien välinen kilpailu asukkaista ja yrityksistä."

"Tietoa on paljon eikä se ole läheskään aina siinä muodossa, että päätöksentekijät voisivat sitä hyödyntää. Kuulu asiantuntijoiden ja päätöksentekijöiden välillä on myös liian suuri; johtamisen portaita on kovin paljon."

Kaupunkiseututasoinen yhteistyö on kehittynyt vuosien saatossa

Vakiintunut yhteistyö seututasolla helpottaa myös seudullista tietoyhteistyötä. BEMINE-kyselyn perusteella seudullisen organisaation tuottamaa tietoa arvostetaan (kuvio 2). Erityisen tärkeänä seudullisen organisaation tuottamaa tietoa pidettiin MAL-sopimuksia tekeville kaupunkiseuduilla, mikä viestii hyvää seutuyhteistyön tiedonjaon toiminnasta. MAL-sopimuksia tekeville seuduilla myös seudun muiden kuntien tuottama tieto koettiin tärkeämmäksi kuin kunnissa, jotka eivät olleet mukana MAL-sopimusmenettelyssä.

Vuosien mittainen yhteistyö on luonut joitain vakiintuneita yhteistyön foorumeita. Vaikka haasteena on edelleen suunnittelun erilaisten aikajänteiden yhteensovittaminen, etenkin maankäytön ja liikenteen suunnittelun välille koetaan muotoutuneen hyviä käytäntöjä.

"Liikenteen suunnittelu ja kaavoituksen yhteistyö toimii, mutta esimerkiksi palveluverkkoratkaisuissa liikenne jää usein huomiomatta."

Seudullisen tiedonjaon hyvinä esimerkkeinä mainittiin Tampereen seututoimisto ja Helsingin kaupungin entinen tietokeskus. Myös kuntarajat ylittävät, toiminnalliset seututasoiset tarkastelut (esim. Syken aineistot) ovat osin auttaneet pääsemään yli kuntarajoihin perustuvasta ajattelusta.

Yhteenvedo

- Kuntarajat ja hallinnon siiloutuneisuus ovat edelleen ongelmia kaupunkiseuduilla
- Tiedon käyttöä hankaloittavat toimijoiden kielteiset asenteet sekä yhteisten toimintatapojen ja yhteismitallisen tiedon puute
- Vakiintunut yhteistyö MAL-teemoissa on madaltanut tiedonjaon esteitä erityisesti MAL-sopimuksia tekeville seuduilla
- Etenkin PE-teemojen sovittaminen MAL(PE)-kokonaisuuteen on edelleen vaikeaa